

СТАНОВИЩЕ

ОТ

доц. д-р Вили Славчев Захариев, д.м.

Катедра „Превантивна медицина” – Медицински университет – София

Относно: дисертационен труд за присъждане на научната степен
„доктор на науките”

Автор: д-р Христианна Ангелова Романова - Радева, доктор по медицина, професор и ръководител Катедра „Медицина на бедствените ситуации и морска медицина”, Факултет „Обществено здравеопазване” към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна

**Тема: „ЗАЩИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО ПРИ РИСК ОТ НАВОДНЕНИЯ ВЪВ
ВАРНЕНСКА ОБЛАСТ”**

Дисертационният труд е обсъден, одобрен и предложен за защита на Катедрен съвет на Катедра „Медицина на бедствените ситуации и морска медицина“ при Медицински университет – Варна.

Разработката на проф. Романова е посветена на един много актуален и значим проблем на общественото здраве не само в национален, но и в глобален мащаб. Анализът на информацията показва тенденция за непрекъснато нарастване на наводненията. Те са едни от най-мащабните бедствия в страната, на първо място по честота и нанесени икономически загуби. Това налага задълбочено и многостранно проучване, анализиране и очертаване на най-важните проблеми, които стоят за решаване пред медицинското осигуряване и защитата на населението при наводнения.

Представения ми за становище дисертационният труд е в общ обем 225 страници. Онагледен е с 9 таблици, 82 фигури, 5 снимки и 10 приложения. В библиографията са включени 289 литературни източника, от които 116 на кирилица и 173 на латиница. Съвременните литературни източници позволяват на проф. Романова да представи един задълбочен литературен обзор, разглеждащ изучавания проблем в контекста на най-съвременните изследвания в тази област в другите страни и у нас. Дисертационният труд е написан на съвременен научен език и много добър стил.

На базата на задълбочено и критично направения литературен обзор са определени ясно целта и задачите, както и програмата и методите за осъществяване на научното изследване. Включени са 5 задачи с конкретен характер, които са достатъчно, адекватни на поставената цел и допринасят за нейното постигане. За осъществяването на поставените задачи се изисква собствен принос от страна на дисертанта. Използваният за постигане целта на проучването методичен инструментариум е изчерпателен и съответства на потребностите за решаване на поставените научни задачи.

Анализът на резултатите от собствените проучвания е проведен на добро методично ниво, което е позволило на проф. Романова да достигне до значими изводи и препоръки. Ето някои от тях:

- реален риск от наводнения в Р България (в частност Варненска област) , зависещ от фактори свързани с опасността от наводнения; човешките и природни системи, изложени на придошлите води и уязвимостта на тези системи;
- над 2000 от наличните 4390 язовира в Р България, са констатирани като „рискови“, а 81 са в „предаварийно състояние“, като са необходими спешни мерки и материални средства за намаляване на риска от наводнения;
- рискът от наводнения за Варненска област основно е разлив на р. Камчия и р. Провадийска; преливане на язовир Елешница и наводняване на с. Гроздево, Нова Шипка, Дъбравино и Венелин от община Долни Чифлик; както и централната част на гр. Варна, районът около ЖП гара, улиците „Девня“ и „Г. Пиячевич“, бул. „Вл. Варненчик“, бул. „Мария Луиза“, бул. „Цар Освободител“ и др., където се намират най-ниските точки на водосбора при проливни дъждове;
- във Варненска област, медицинските нужди при наводнения могат да се овладеят със собствени медицински кадри и наличното медицинско осигуряване;
- проведеното социологическо изследване установява, че информираността и подготовката за защита и първа помощ при наводнения на българските граждани е недостатъчна, в сравнение с тази на чуждестранните;
- препоръки за Приготвяне на „Лична раница за евакуация“, „Пътна чанта за наводнение или друго бедствие“, „Лично яке за евакуация при

наводнение“, Защитен продуктов резерв в домакинството, Медицински пакет за първа помощ при травми и наводнения;

- необходимост от по-широко информиране и по-добра подготовка на обществеността в Р България за риска от наводнения и задължително ежегодно обучение на населението за правилни действия и оказване на първа медицинска помощ чрез съдействието на МОН, МОСВ, МТСП, БЧК, медиите, Общинското ръководство, ПБЗН и Басейнова дирекция „Черноморски район“, и др.

Разработката има несъмнен приносен характер. Посочените приноси могат да се приемат като развитие на теорията и практиката на медицинското осигуряване при наводнения. Според мен дисертационният труд има съществени приноси и достойнства в следните насоки:

- обобщен и анализиран е рискът от наводнения в Р България (в частност Варненска област), факторите от които той зависи и е изготвен Модел за оценка на риска от наводнения;
- извършен е анализ и систематизиране на здравните рискове и медицинското осигуряване при наводнения;
- проведено е социологическо изследване на български и чуждестранни граждани относно информираността за защита и първа помощ при наводнения;
- разработена е Обучителна стратегия за повишаване подготовката за защита на населението при наводнения;
- разработен е Концептуален модел за мониторинг на населението, даващ оценка на информираността, подготовката и знанията за първа помощ при наводнения;
- разработени са листовки за повишаване информираността и знанията на населението по въпроси, касаещи наводненията;
- извършен е анализ, систематизиране и експертна оценка на потенциално опасните водни обекти във Варненска област.

Авторефератът е разработен на 62 страници и отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Р България и Правилника по прилагането му. Той отразява вярно структурата и съдържанието на труда, като

акцентираща върху най-важните моменти и изводи от изследванията. Във връзка с дисертационния труд, докторантът е реализирал 12 научни публикации, които отразяват отделни части от разработката.

Нямам съществени критични бележки отнасящи се до стойността на дисертационния труд. Препоръчвам на проф. Романова да популяризира подходящо сред колегите своите научни резултати.

В заключение смятам, че дисертационният труд на проф. д-р Романова, на тема „Защита на населението при риск от наводнения във Варненска област“ е собствена разработка на актуална тема, с оригинални приноси и голяма практическа значимост. Дисертационният труд отговаря на всички критерии за присъждане на научната степен „доктор на науките“, което ми дава основание да дам положителна оценка.

Като имам предвид всичко изложено си позволявам, да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури да присъди научната степен „доктор на науките“ на проф. д-р Христианна Ангелова Романова - Радева, д.м. за нейния дисертационен труд.

28. 01. 2020 г.

гр. София

Член на научното жури:

/доц. д-р Вили Захариев, д.м./